ԳԱՑՄԱՆՔ
Տարեկան գին Կ. Պոլսոյ հմր. 10 Մէճ.
» » Գաւառաց » 12 »
Վեցամս. » Կ. Պոլսոյ » 5 »
» » Գաւառաց » 6 »
Օտար երկիրներու » 2 1/2 Լիրա
Ծանուցման տողը մէկ անգամի համար 3 գրուշ, երկու անգամի համար 2 գրուշ է. աւելի անգամներու համար զատ սակարկութիւն կը լինի։
Մէն մի թիւ 40 փարա արժոյթ։

ՄԱՍԻՍ
ԼՐԱԳԻՐ

ՀԱՆԱՊԱԶՕՐԵԱՅ
ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ԳԱՑՄԱՆՔ
Դիւրս գնացած լրագրոյ ձանրու ծախսքը խմբագրութեան վրայ է։
Լրագրոյս վերաբերեալ նամակ կամ որ և իցէ գրութիւն Խմբագիր—Տնօրէնին պէտք ուղղուի, Ղալաթիա Սանսարճըլար Ճատտէսի թիւ 198, Նօրօ խան, Մասիսի գրասենեակը։
Ճանրու ծախքը չվճարուած նամակ չընդունուիր։
Ջնջուած նամակ, յօդուած, եւ եւս չեն դարձուիր։

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ 13 ՅՈՒՆԻՍ

ՀԵՌԱԳՐԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Այս առաւօտ հասած հեռագիրք

Բեռլին, 23 յունիս.

Ալպանիական միաբանութիւնը Պէրլինի դեսպանախորհրդին հեռագիր մը ղրկեց՝ յայտարարելով թէ Ալպանիացիք չպիտի հանդուրժեն որ իրենց երկրին անդամահատուի. և կ՚ըսեն կ՚աղաչեն որ Ալպանիացւոց խնդիրը նկատողութեան առնուի և նոյն հին իրաւունքն անվրդով պահուի։

Լոնտրա 24 յունիս.

Երեսփոխանաց ժողովը Պ. Պրատլոյի բանադրկութիւնը քուէարկելով իր իրաւունքը հաստատած լինելուն պատճառաւ՝ այսօր հրաման ըրաւ որ բանտէն արձակուի։

Նիւ-Եօրք 24 յունիս.

Սերեփականութեան առնկախարական միաբանութիւնը Պ. Հանքօքն ընտրեց որպէս Միացեալ-Նահանգաց նախագահութեան։

Լոնտրա 24 յունիս

Օսմ. Թօնս.		10 7/8
Փոխ.	1865	11 7/8
»	1869	11 3/8
»	1871	70 1/2
»	1872	19 1/2
»	1873	11
»	Եգիպտ.	88 7/8
Անգղ. Թօնս.		98 5/8

Փարիզ 24 յունիս.

Օսմ. Բանս.		11, 7 1/2
» Երկաթուղի		33,75
Գաղղ. »	5 0/0	120.03 1/4
» »	3 0/0 Նոր	85,85

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Վեհ. Սուլթանն Եգիպտական կառավարութեան պաշտօնէից գըլուխ Րիազ փաշային վեզիրութեան աստիճան շնորհեց։

—

Բ. Դրան արտաքին գործոց նախարարութեան գլխաւորներէն Նշան էֆէնտի Սէֆէրեան՝ Համամճեան Սարգիս էֆէնտիի բացակայութեան ժամանակ նորա պաշտօնը պիտի վարէ առժամանակեայ կերպիւ։

—

Երէկուան թղթաբերով եկած Անգղիական լրագիրք Լորտ Կրանվիլի, Սըր Հէնրի Լէյըրտի և Պ. Կոշէնի միջև փոխանակեալ թղթակցութիւնը կը հրատարակեն, զոր հեռագիրը կանխաւ ծանուցած էր։ Այս թղթակցութիւնը կը պարունակէ, 1՝ Լորտ Կրանվիլի կողմանէ ապրիլ 30 թուով Սըր Հէնրի Լէյըրտի ուղղեալ գրութիւն մը, որ ազնիւ Լորտին Լնտրայի Օսմ. դեսպան Մուզուրուս փաշային հետ ունեցած առաջին տեսակցութիւնը կը պատմէ. 2՝ Լորտ Կրանվիլի կողմանէ մայիս 4 թուով առ Եւրոպական տէրութիւնս ուղղեալ հաշտակաւոր շըրջաբերական ծանուցագիրն. 3՝ Լորտ Կրանվիլի կողմանէ մայիս 18 թուով առ Պ. Կոշէն ուղղեալ երկար գրութիւն մը, որ Անգղիական նոր դեսպանին տրուած հրահանգները կը պարունակէ. 4՝ Լորտ Կրանվիլի կողմանէ մայիս 20 թուով առ Պ. Կոշէն ուղղեալ գրութիւն մը, որ Օսմանեան խորհրդարանին բացման կը վերաբերի. 5՝ Լորտ Կրանվիլի կողմանէ յունիս 1 թուով առ Պ. Կոշէն ուղղեալ գրութիւն մը, որ յետ ծանուցանելոյ թէ Բ. Դրան համիմատ ծանուցագիր մը ներկայելու համար Անգղիոյ ըրած առաջարկը միւս տէրութեանց կողմէ ընդունուած է, այս նկատմամբ պէտք եղած հրահանգները կուտայ Անգղիական դեսպանին. 6՝ Սըր Հէնրի Լէյըրտի կողմանէ ապրիլ 27 թուով Լորտ Կրանվիլի ղրկուած խիստ երկար գրութիւն մը, որոյ ինչպէս ժամանակին ծանուցած էր, Սըր Հ. Լէյըրտ դեսպանութեան պաշտօնէ ելնելուն առթիւ Թուրքիոյ գործոց վրայ ընդհանուր տեղեկագիր մը շինած է 'ի ծանօթութիւն Անգղիական նոր նախարարին, և վերջապէս 7՝ Լորտ Կրանվիլի կողմանէ մայիս 6 թուով առ Սըր Հէնրի Լէյըրտ ուղղեալ գրութիւն մը, որ Սըր Հէնրի Լէյըրտի պաշտօնանկութիւնն և Պ. Կոշէնի անուանումը կը ծանուցանէ։

Ինչպէս այս համառօտ տեղեկութիւններէն կը հասկցուի, Անգղիական կառավարութեան կողմէ անցեալ շաբթու մէջ պաշտօնապէս հըրատարակեալ այս գրութիւնք մեծ կարևորութիւն ունին Թուրքիոյ համար. մանաւանդ Հայոց խնդրին անոնց մէջ կարևոր տեղ մը բռնած լինելով, ամբողջ թարգմանութիւնը կուզեմք հետզհետէ մեր ընթերցողաց ներկայել։

Բայց Հայոց վերաբերեալ այլ և այլ հատուածներուն մէջ կան մը կայ, զոր իբր հետաքրքրական այսօրուընէ կը թարգմանեմք։

Սըր Հէնրի Լէյըրտ առ Լորտ Կրանվիլ ղրկած երկար տեղեկագըրին մէջ քանի մ՚անգամ Հայոց վըրայ խօսելէ յետոյ հետևեալ դիտողութիւնները կընէ.

«Արևելեան փոքր-Ասիոյ գաւառաց վիճակը Վեհ. Թագաւորեան կառավարութեան անմիջական ուշադրութիւնը դրաւելու նիւթ մ՚է։ Դաւաը Պէրլինի դաշնագրով Եւրոպական տէրութեանց, և յունիս 4ի պայմանագրութեամբ Անգղիոյ խոստացաւ յիշեալ գաւառաց մէջ գործադրել այն բարենորոգումներն, որք հարկաւոր են նոյն գաւառաց Հայ բնակիչներուն արդարութիւն ու հաւասարութիւն տալու, և զանոնք Քրդաց և Չէրքէզաց հարստահարութեանց ու կեղեքմանց դէմ պաշտպանելու համար։ Պէրլինի դաշնագրութեան 61դ յօդուածով Դաւաը տէրութեանց կը խոստանայ այս նկատմամբ ձեռք առած միջոցները պարբերաբար իմացնել անոնց։ Նաև յիշեալ տէրութեանց իրաւունք տրուած է հսկել այն միջոցներուն գործադրութեան վըրայ։ Թէև դաշնագրին կնքուելէն ի վեր երկու տարի անցաւ, յանձն առնուած պարտականութեանց ոչ մին գործադրեցաւ։ Հայոց վիճակը ոչ մի կերպիւ չը բարւոքեցաւ։ Մինչև անգամ կը ծանուցուի թէ պատերազմէն առաջ վիճակէն աւելի գէշ է, Քըրդաց հարստահարութիւններուն և Թուրք պաշտօնէութեան յափշտակութեան վրայ իբրև յաւելում, սով մը ծագած է որ Հայոց տառապանքը կ՚աւելցնէ։ Անոնք ընականաբար իրենց աչքը Պէրլինի դաշնագրին ստորագրող տէրութեանց և մանաւանդ Անգղիոյ կը դարձնեն օգնութիւն և պաշտպանութիւն գտնելու համար։ Բացարձակապէս անհրաժեշտ է բան մ՚ընել Հայոց համար և Թուրք կառավարութեան հասկցնել թէ թոյլատուութիւն չպիտի լինի որ ներկայ վիճակն աւելի երկար ժամանակ շարունակէ։

«Բայց այս նկատմամբ ձեռք առնուելիք միջոցներն յայտ հաւան կերպիւ քննուելու են։ Հայք Անգղիոյ մէջ իրենց գտած համակրութենէն քաջալերուելով, և այն փոփոխութեան յենլով որ կը կարծեն թէ Թուրքիոյ նկատմամբ Անգղիոյ աշխարհահայեացութեան մէջ տեղի պիտի ունենայ, Հայք, կըսեմ, եթէ ոչ կէս անկախ, գոնէ ինքնօրէն Արմենիոյ մը կազմութեան կը նկրտին։ Այս նպատակաւ ծրագրեր յերևան կուգան. գլխաւորապէս Հայ մամուլներէն, Հայ մամլոյն մէկ մասին (´´), և Կ. Պոլսոյ և Եւրոպիոյ մէջ բընակող ազդեցիկ Հայոց կողմէ։ Ներկայ պարագայից մէջ այդ ծըրագրոյ իրագործման որ և է փորձ մ՚ընել յոյժ ծանր հետևանաց կրնայ առաջնորդել, և ազեւմեր պատճառել նոյն իսկ Հայոց համար։ Պէտք չէ մոռնալ թէ Հայք փոքրամասնութիւն կը կազմեն, և շատ գաւառաց մէջ ժողովրդեան մ՚մի յոյժ փոքր մասն են։ Ցեղական և վաճառական է այս խորութիւնը ջիղ, անդիմադրելով ըմբոստ։ Փոքր Ասիոյ խառնք Եւրոպական Թուրքիոյ Քըրիստոնեայ ինքնօրէն գաւառաց մէջ բնակող իրենց եղբարց վիճակին վերահասու եղած են, Ռուսիոյ այն խոյանքը չպիտի ուղէին նըմանօրինակ վիճակի մ՚ենթարկել առանց ընդդիմութեան։ Հայաստանի մէջ ինքնօրինութեան պահանջում մը կրնայ հարուածոց պատճառ լինել, որք Ռուսիոյ անմիջական միջամտութիւնն և անոր անխուսափելի հետևանքներն յառաջ կը բերեն։ Այդ պահանջումը եթէ յաջողի ալ, հաւանականաբար չպիտի կրնայ պահպանել այն ազգութիւնը, որով Հայք այնքան կը պարծին։ Ռուսիա հաւանականաբար երբէք չպիտի ներէ որ Հայկական ինքնօրինութիւն կամ անկախ պետութիւն մը կազմուի, և այդպիսի բան մը կազմելու որ և է փորձ՝ ուրիշ արդիւնք չպիտի ունենայ, բայց եթէ Հայոց Ռուսական տէրութեան մէջ ընկղմումն, և ի վերջոյ ջնջումն այն հին ազգին և նորա լեզուին ու կրօնին։ (Խոսն իբրաւացի և ճիշդ են այս վերջին դիտողութիւնք։)

«Ինչ բանի վրայ որ Հայք իրաւունք ունին, և ինչ որ մեք անտարակոյս իրաւունք ունիմք պահանջել անոնց համար, այն է որ անոնց բնակած գաւառներուն մէջ բարւոք վարչութիւն հաստատուի, նոքա արդար և կատարեալ բաժին մ՚ունենան տեղական վարչութեան մէջ, և խոստացեալ բարենորոգմունք անմիջապէս և իրական կերպիւ ներմուծուին։ Մինչև ցարդ Դաւաը այս նկատմամբ իւր պարտականութիւնները կատարելու համար բան մը չըրաւ։ Իմ առաջարկութեանս վրայ Սուլթանը Բիւզանդ փաշան (Խոտալցի Մարինի կամ՝ կառավարիչ Լիբանանու) կարինոյ վալի անուանած էր, և այս անուանումն ալ լաւ յոյս կուտար. բայց դժբաղդաբար Բիւզանդ փաշան հիւանդութեան պատճառաւ չընդունեց այս պաշտօնը։ Նորին Կ. վեհափառութիւնը հակամիտութիւն չցուցուց ուրիշ քրիստոնեայ մը կարինոյ վալի անուանելու։»

—

Եւրոպական Թուրքիոյ գաւառաց համար պատրաստեալ կանոնադրութիւնները քննելու պաշտօն ունեցող Եւրոպական յանձնաժողովին երէկ ի խորհուրդ գումարեցաւ Մէքթէպի Սուլթանիէի մէջ։

Ցիշեալ յանձնաժողովին անդամ պատուիրակներն երեքշաբթի իրիկուն Անգղիական պատուիրակ Լորտ Ֆից-Մորիսի տունը ճաշեցին, ուր Պ. Կոշէն ալ ներկայ էր։

—

Կը ծանուցուի թէ Արևելեան Բումէլիի ընդհանուր կառավարիչ Ալէքօ փաշան, որ այս շաբթու Կ. Պոլիս պիտի գար, իւր տիկնոջ (թեթև կերպիւ) հիւանդանալուն պատճառաւ՝ ուղևորութիւնն յետաձգելու պարտաւորեր է։

—

Վարդթ լրագիրն այս առաւօտ կը ծանուցանէ թէ Գարատաղի խընդրոյն նկատմամբ Բ. Դրնէն տրուելիք պատասխանն երէկ ղրկուեր է դեսպանաց։

Ցիշեալ լրագիրը կ՚աւելցնէ թէ Աւստրիոյ կառավարութիւնն յանձնարարեր է տէրութեանց, որ Գարատաղի խնդրոյն մէջ զգուշաւորութեամբ պէտք է վարուիլ և ոչ անճապարանօք։

—

Մայրաքաղաքիս իտալական նորընտիր դեսպան Քոբթի կոմսն յառաջիկայ կիրակի օրը մայրաքաղաքըս կ՚ապասուի։

—

Եգիպտական կառավարութեան քով պաշտօն վարող Անգղիացի Կորտոն փաշան՝ Ջինայ կառավարութեան հրաւիրանօք Բէքին գնայ, ուր կը կարծուի թէ Ռուսիոյ դէմ գրկուելիք Ջինական զօրաց ընդհանուր հրամանատար պիտի կարգուի։

Արդէն Կորտոն փաշա ժամանակաւ Ջինաստանի կառավարութեան ծառայած է. 1869ին Թայփ-Բինկայ ապստամբութիւնը զսպելով առաջին կարգի Մանտարինի և Ջինական կայսրութեան իշխանի աստիճան առած է։

—

Կ. Պոլսոյ քաղաքապետութեան մի ազդը կը ծանուցանէ թէ այս օրէն սկսեալ հացագործաց վաճառած հացին հօխային 80 փարայ և Սիմիթճիներուն վաճառած հացին հօխային 70 փարա գին որոշուած է։

—

Թարգեթթեան վարժարանի բացմանը մասնակցող դժբաղդ Ցարութիւնին վրայ Սէֆաճըաչ լրագիրն հետևեալ տեղեկութիւնները կուտայ, որք կրնան լոյս մը սփռել անոր սպանման պատճառներուն վըրայ։

«Ամէնց առան և ութ տարի առաջ, Ցարութիւն խոյանութենէ 'ի Բուլղարական թիւն դարձած Թուրք աղջկան մը հետ ամուսնացած էր։ Երկու աղջիկ և մէկ մանչ ծնած էին այս միութենէն։ Բոլոր ընտանիքը Պէտակք կը բնակէր, բաց 'ի մանչէն, որ 16 տարեկան է և Ամերիկա դրկուած է ուսում առնելու։

«Ցարապարդ Ցարութիւնին աղջիկներէն մին խիստ գեղեցիկ լինելով, Պէտէք բնակող խոլամ մէյ մը մեկերին կերպիւ սիրահարեցաւ անոր և վերջապէս առևանութիւն խնդրեց։ Եւ որովհետև իսլամական օրէնօք կուզէր կատարել ամուսնութիւնն, Ցարութիւն ամենայն զօրութեամբ ընդդիմացաւ, իսկ իւր կինը կը հաճէր Ցարութիւն անանելով որ իւր ընդդիմութիւնը չպիտի կրնար մինչև վերջը յաջողել, դնաց խորհուրդ հարցուց իւր մեծերուն, և որոշեալ եղաւ աղջիկն Ամերիկա եղբօրը քով ղրկել։

«Կրնայ մակաբերուիլ ալ, եթէ դարբոյն՝ երբ իմացաւ որ իւր սիրոյն առարկան ձեռքէն պիտի յափշտակուէր անդառնալի կերպիւ։

«Այս պարագաները ծանր կասկածներ կը ձգեն յիշեալ ալէյին վրայ։»

—

Երամեան Կարապետ ալ.յն իւր Պէօյիւ քաքէրէի արտաքը փորձուած լինելով, փորձողները նորէն հաստարակոյ գրօսավայր ըրին զայն, կիրակի և տօն օրերը բանալով և լաւ նուագարան մը մէջը դնելով։

—

Անցեալ օր Գարադեղի կամուրջին վրայ ցաւալի դէպք մը պատահեցաւ։ Սպարապետի դրան աշտաբակին պահապաններէն մին, որ Բերա հրդեհ դամելու գնացած էր, արարչու եռ դարձած միջոցին, չկրնալով ինքզինք բռնել, կամրջին գօտերու վրայ եղող երկու մասերուն միջևն ինկաւ և անմիջապէս ջախջախեցաւ։

—

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ

ԷՆՀԱՄԸ ԱՒՄԱՑԻՄԻԷ

Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ		11,39
Այս առաւօտ բացուեցաւ		11,39
Կէս օրին		11.39
Բումելիի երկաթուղի	Փր	35,25
Թղթադրամ	Օսմ. Լիր.	1160
Թրամուայ	»	350

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԵԹՂԹՈՑ

12 Յունիս

Սօսիէթէ Ժէնէրալ	Անգղ. Լիր.	4.20
» Փոխանակութեան	»	3, 5
Կ. Պոլսոյ Պանքային	»	7, 5
Քրէտի Ժէնէրալ	»	3,25

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ

13 Յունիս

Անգղ. Լիրա	Ղրշ.	110 4
Նաբոլէոն ոսկի	»	88 4
Իմբէրիալ Ռուս	»	90 16
Ռուսական թղթադր. 8 րպլ.	51 քարիք	
Գորուշից	Ղրշ.	51 27
Մէճիտիէի ստորերութիւն	»	7 2
Հինգնոց	»	207 20
Վեցնոց	»	129 20
Մէթալիք	»	209
Պըլինճ	»	560
5 փարանոց	»	260

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Մուշէն յունիս 4 թուով և Պաղտասար վարդապետի ստորագրութեամբ մեզ ուղղեալ և կարգէ դուրս արտորութեամբ ութ օրէն հասնող Կ. Պոլիս մեր ձեռքը հասած հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ եկեղեցւոյն պաշտօնեայներն եւ դպրոցին աշակերտներն անօթութենէ ցրուեր են, և ցորեն գնելու կարողութիւն չունին։ Ցիշեալ վարդապետը սովեն պատճառաւ 200 լիրա պարտք ըրեր է եկեղեցւոյն անունով, և հիմա այլ եւ առաջ չկայ. ուստի ազգային գթութիւն և օգնութիւն կը հայցէ։

ՎՐԻՊԱԿ

Երէկուան թուով հրատարակուած իսկիւտարի վիճակահանութեան մէջ 1019 թիւն 2019, և 2176 թիւն ալ 1176 եղած է տպագրական սխալմամբ։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Պերլինի դեսպանախորհրդին վը-րայ տակաւին կարեւոր բան չկայ, բայց իր խորհրդակցութիւններէն Թուրքիոյ դարձ ձգելու սրպատութիւն մը չկրնար ըլլալ: Թէպէտ այս մասին Եւրոպական մամլոյն մի մեծ մասը լռութիւն կը պահէ, բայց Հօնդրայական լրագիրք, որք միշտ Թուրքիոյ վը-րայ համակրութեամբ կը խօսին, կը յայտարարեն թէ դեսպանախորհուրդը պէտք էր գտնէ երբ դատարան երկու կողման ներկայութիւն ընդունէր: Այսր դէմ կինայ առարկել թէ դեսպանախորհուրդն արդէն բաւական լսած ըլլալով Թուրքիոյ և Յունաստանի խորհրդածութիւնները, որք իրենց և-րեսփոխանաց ձեռօք նշանակուած են երկարաձիգ յիշատակագրերու մէջ, դեսպանախորհրդոյ անդամք կրնան զանոնք կարդալ և սերտել. աւելի զատ՝ պատճառութիւն ունենալու և լիագօրաց միայն միջնորդ իրենց ամեն դիտողութիւնները ներկայել, բայց ըստ որում տեղեկութեանց նոր Արեւմտեան երկու կողման դատին վրայ իր վճիռը պիտի տայ, հար-կաւ չաչ ունեցող կողմերը չէին կըր-նար խուսափել տանձնին մէջ ա-թոռ ունենալ:

Դեսպանախորհուրդն երեք չորս նիստ աւելի չպիտի ունենայ, և այնուհետեւ ուսումնական յանձնախումբը պիտի ընտրուի, որոյ համար երկու տեսակ զբոյց կայ, այսինքն՝ կամ Եպիրոս և Թեսալիա պիտի երթայ տեղւոյն վրայ սահմանագիծն որոշելու, կամ սաւանց Պերլինէն մեկնելու աշխարհագրական տախտակներու վրայ պիտի կատարէ իր պաշտօնն: Եթէ առաջինն ը-գունուին ընդունուի, դեսպանախորհուրդն հինգ վեց շաբաթ դադար մը պիտի տայ իր նիստերուն, մինչեւ որ ուսումնական յանձնախումբն իր պաշտօնը կատարէ:

Հելլենական խնդրին Եւրոպական մամլոյ մէջ ջերմ փաստաբանութիւն մը կը գտնէ, իսկ Թուրքիոյ դատը պաշտպանող գրեթէ չկայ, ոչ միայն Եւրոպիոյ՝ այլ և մայրաքաղաքիս Եւ-րոպական լրագրաց մէջ: Ցեղաս լը-րագիրն, որ Ռուսօ—Թուրքական պատերազմին ակիզբներն օսմանեան դատը ձեռք առած էր, և տար համար մինչեւ անգամ «Պաշտօնա-կան Մօնիթէօր Ակրայի» տիտղոսը կ'ընդունէր երդիծական թերթերէ, հիմայ բոլորովին փոխած է իր լե-զուն, և կանեւան Յունաստանի առաւ-ելութիւնը կը պաշտպանէ: Իւր յօդուածները դուհութեամբ կը-րկնակութեան Հելլենական կամ Հել-լենասէր թերթերու մէջ: Թուրքիա իր առաւաձեռնութեամբ օրերը բազմաթիւ բարեկամներ ունէր Եւ-րոպական մամլոյ մէջ, բայց իր եւ-մբռնական տաղնապին ժամանակ՝ բարեկամք գինք կը թողուն: Զենք գիտեր թէ Օսմանեան դիւանագի-տութիւնն ինչպէս անկարո՞ղ եղած է գտնել քանի մը փաստաբաններ ունենալու, որպէս զի Օսմանեան դատն հասարակաց տեսանելին առ-ջեւ պաշտպանել անպաշտպան չմնար: Դաշնէկի մը մէջ քանի մը տող ծա-նուցանել և կամ քիչ շատ երկար յիշատակագրեր խմբագրել և ներ-կայել բաւական չկրնար լինել, երբ սոսկին դատը կը պաշտպանուի հա-սարակային մամլոյ բազմաթիւ գըր-ծիչներէ և բեմերու վրայ ատենա-խօսներէ: Ցաւալի է որ երբ Գաղ-ղիոյ և Անգղիոյ մամուլն աչքէ ան-ցունեմք, գրեթէ բառ մը չեմք գտներ 'ի նպաստ Թուրքիոյ դա-տին, որոյ կողմն է սակայն իրա-ւունքն այս խնդրոյս մէջ: Եւրո-պական մամուլն և դիւանագիտու-թիւնը միաձայն կերպիւ ամբողջ դատաստանը կը պահանջէ Յունաս-տանի համար, Հելլենաց բարեմտու-թեան կարեկցելով և իրաւունքը լը-րել: Պ. Կլատսթօն, որ անցեալ շա-բաթ Յունաստանի թագաւորին առ-ջեւ Հելլենաց ազգային և անցեալը կը պանծացնէր, վար չմնաց Պ. Վա-տինկթոնէն որ անցեալ տարի կը

յայտարարէր թէ Հելլենք Եւրոպա-կան քաղաքակրթութիւնը մինչեւ Արեւելից վերջին ծայրերը պիտի տանին: Ինչ չափազանցութիւն: Եւ-րոպային անմխիթար է որ առանց Եւ-րոպական պաշտպանութեան Հել-լենք բնաւ բան մը չէին կրնար ընել. իսկ իրենց պանծացեալ յառաջդի-մութեան դալով, թէպէտ մինչեւ տասնեակ մը առողջ է, կարելի չէ մոռնալ Եւրոպական մամլոյն քանի մը տարիներ յառաջ գրած այն յօդ-ուածներն ալ, որովք կը յայտա-րարուէր թէ Յունաստանի անկա-խութենէն 'ի վեր Հելլենք մեծ յա-ռաջդիմութիւն չէին կրցած ընել, թէ իրենց ամենէն նշանաւոր փաս-թամներն օտար երկիրներ կամ մա-նաւանդ Թուրքիոյ մայրաքաղաքին մէջ կը վաստկէին իրենց հարստու-թիւնն: Այսօր աշխարհայութիւ-նը փոխուած է և Եւրոպական մամ-լոյն լեզուն ալ 'ի միասին: Անկէ կը հետեւի որ Թուրքիա Եւրոպիոյ առ-ջեւ իւր նախկին դիրքը բռնելու համար մեծ յառաջխնամութեանց պէտք ունի:

ԽՈՐԷՆ ՆԱՐ-ՊԷՅ ՍՐԲԱԶԱՆ

ԵՒ

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԻ ՑԱՑՑԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

—

Փարիզ 31 մայիս 1880

Խմբագրապետ Տէր.

Գիտակցութեանս վկայութեանը, իրաւանցս հաստատութեանը և հա-սարակաց արդարութեանը վը-րայ վստահութիւնաւորած՝ համ-բերատար լռութիւն մը կը պահեմ այն օրէն 'ի վեր՝ յորում ձեռքս հասաւ Պատրիարքարանին իմ Նը-կատմամբ հրատարակած Ցայտարա-րութիւնը (31 Հոկտեմբեր 1879).

Ազգային Եկեղեցւոյն Նուիրակ՝ օտար երկիրներ կը թափառէի ես նոյն ժամանակ, Հայերը փնտռելու, Հայերը քովլերելու, Հայերն 'ի սէր Ազգին և Եկեղեցւոյն հրաւի-րելու, Հայութիւնը բարձրացնելու:

Կարծեցին՝ թէ ես ալ 'ի միասին կը բարձրանամ: Ուզեցին գիս խո-նարհեցնել: Եւ ահա հարուածը տրուեցաւ: Եւ տրուեցաւ մեծ քա-ջութեամբ, որովհետեւ ետեւէս կը տրուէր: Հարուածեալը ներկայ չէր՝ որ ինքզինքը կարենար պաշտպանել: Եւ մ'իթէ այս չէ՞ր դիւանագիտու-թեան ալ փափաքածը:

Գուցէ Թուրքիոյ մայրաքաղա-քին մէջ ոչ այնքան, բայց Ռումա-նիոյ, Պուլկարիոյ և Ասորիոյ Հայք՝ կարեւէր լսելով 'ի սիրտ՝ քաջ ըզ-գացին թէ այն հարուածն որ ինձ տրուիլ կարծուեցաւ, ոչ ինչ պա-կաս վնասեց, մանաւանդ թէ՝ ա-ռաւելապէ՛ս ես Հայ անուան և Հայ Եկեղեցւոյ, որք ո՛րքան ան-ախնամելի պատիներով կը ճառա-գայթէին այն պահուն՝ կաւակա-րութեանց և օտար ժողովրդոց առ-ջեւ, և կը փառաւորուէին լրագրու-թեան մէջ, Հայաստանեայց Եկե-ղեցւոյ խոնարհ Նուիրակին այցելու-թեանն առթիւ:

Պատրիարքարանի այդ հաշտա-ւոր Ցայտարարութիւնը, պիտի ու-նենար հարկաւ իւր նախադիտեալ հակահարուածը: Անճառաբանեցաւ թարգմանել զայն 'ի Գաղղիերէն՝ լսարանիկ աղաւաղութեամբք, և հաղորդուեցաւ օտար լրագրաց 'ի հրատարակութիւն, ինչպէս որ բը-նագիր Հայերէնը փութացեր էին հրատարակել ընդհանուր Հայ մամ-լոյն մէջ, իբրեւ ազգային ամենակա-րեւոր և ծանրակշիռ և փրկաւէտ Ցայտարարութիւն մը:

Ուրախութեան ժամանէր բաւ-ականներու մէջ չողային, երբ մանա-ւանդ այն ազդօգուտ Ցայտարա-րութեան խորդախեալ թարգմա-նութիւնը՝ իբր "Նախահաշուած հե-տեանքն„ արտադրելոյ ճշգրութեամբ, Թշնամի գրիչներ անմիջապէս Հայ և օտար մամուլին մէջ ժողվեցին այն յօդուածներն՝ որք թերթով և արիւնո՞վ քան թէ մելանով գըր-ուած էին:

Եւ թէպէտ պատուական Մասի-սիդ մէջ կը գրէք (27/15 Մայիս) թէ "Այս վերջին ծայր անհաճոյ հրատարակութիւնը՝ ազգային պատւոյ նախանձախնդիր եղող ամեն Հայու մեծ ցաւ կը պատճառէն„. սակայն զարմանալին այն է որ՝ նա որ ամենէ՛ն աւելի պարտականու-թիւն ունի ազգային պատւոյն նա-խանձախնդիր լինել, Ազգային Պատ-րիարքարանը կըսեմ, անտարբեր կեցաւ բոլորովին: Եւ իր լռու-թիւնը չատաւելի զարմանալի երե-ցաւ ընականապէս՝ իր Ցայտարա-րութեան խորդախեալ և ննդա-միտ թարգմանութեանն առջեւ:

Ես երախտապարտ եմ Հայ մամ-լոյն որ հաճեցաւ իմ առաքելական պաշտօնիս միջոցին Ազգին և Եկե-ղեցւոյն եղած պատիներն արձա-նագրել, և զիս դրուատել բարե-սիրաբար: Բայց Պատրիարքարանը չուզեց և ո՛չ տող մը քաղաքավարա-կան՝ չըսեմ շնորհակալութեան գիր մը գրկել իր Նուիրակին. մանա-ւանդ թէ և ոչ իսկ խոնարհեցաւ պատասխան տալ նորա գրած նա-մակներուն:

Սակայն այսպէս չըրաւ վեհա-փառ Կաթողիկոսը: Հայաստանեայց Եկեղեցւոյն տասնամեակ Հայ-րապետը՝ իր Առաքելական Օրհ-նութիւնը փութացաւ շնորհել Պատ-րիարքարանի Նուիրակին, և քաջա-լերելով զնա իր անձնուէր ծառա-յութեանցն համար, կը կոչէր զնա հաւատարիմ Որդի Հայաստանեայց Եկեղեցւոյ, և շնորհակալ կըլլար նմա անարգամեծար խօսքերով 'ի Հայրապետական Կոնդակի անդ ի-րում (4 Մարտ 1880):

Դուք կըսէք թէ "Ազգային վար-չութիւնը խորէն Նար-Պէյ Սրբազա-նին արքայազնական իրաւունքը ճանչնելու հրաւիրուած էր նոյն ինքն Ն. Սրբազնութեան կողմէն.„ — Ես ո՛չ երբեք հրաւիրած եմ զԱզգա-յին վարչութիւնն առ այդ: Ես միայն ծանօթութիւն տուած եմ որ այնուհետեւ իմ մեծ հօրեղբօրս և եղբօրս համաձայն՝ մեր Նախա-հարց ընիկ Լուսինեան անունը պի-տի գործածեմ 'ի ստորագրութեան:

Ո՞վ մինչեւ հիմա Հայոց Պատրիար-քարանէն խնդրած էր հրաման իր մականունը փոխելու, որ ինձ հարկ ըլլար:

Ո՞վ չգիտեր թէ Պատրիարքա-րանը, — ինչպէս նաեւ Օսմանեան վեհանձն կառավարութիւնը, — ա-զատ թողած էին և թողած են մինչեւ ցայսօր, որ Հայ ոմն ինքզինքը ան-ուանէ յանկարծ Բագրատունի իշ-խան, այլ ոմն Արշակունի, այլ ոմն Արծրունի . . . արքայազնական ա-նուններ, որոց թէ՛ քաղաքական և թէ՛ ազգային նշանակութիւնը՝ Լու-սինեան անունէն ոչինչ պակաս կա-րեւորութիւն ունին, ինչպէս որ գի-տէք:

Այնչափ եպիսկոպոսունք, վար-դապետք, քահանայք և աշխարհա-կանք՝ այսօր ազգային իշխանական անուններ կ'ստորագրեն (Մամիկոն-եան, Ապահունի, Գիմաքսեան, Կամսարական, Ռշտունի, եայլն), ինչպէս որ յայտնի է հասարակաց: Եւ Պատրիարքարանը սոցա ամենուն գործածել սկսած իշխանական մա-կանուններն ոչ միայն հերքած չէ երբեք, այլ և նոյն իշխանական ա-նուններովպաշտօնական գրեր կուղ-ղէ առ նոսա, ինչպէս որ գիտէք:

Ո՛ 'ի սոցանէ իւր ծննդական վը-կայագիրներն ու վաւերագիրները ներկայացուց երբեք Պատրիարքա-րանին: Ո՞րուն իշխանական մակա-նունը արձանագրուած է վարձի վերաւորութեան արձանագրութեանց մէջ: Ցուցէ՞ 'ի սոցանէ Պատրիար-քարա՛ն պահանջեց վաւերագիր կամ վկայագիր ծննդաբանական՝ ի-րենց գործածած արքայազնական և իշխանական անուններուն:

Բայց յինէն կը պահանջէի այդ, և այն ևս հրապարակա՛ւ: Բայց ինձ դէմ՝ և Պաշտօնական Ցայտարա-րութիւն անգամ կը հրատարակէ 'ի յազգային Պատրիարքարանէն:

Միթէ Հայոց Պատրիարքարանը երկու չա՞փ ունի և երկու կշի՞ռ:

Ջերմօրէն սակայն թէ ես ալ ա-մանց պէս միապաղծին անունն մը վը-րաս առած եմ, և թէ չունիմ պէտք եղած վաւերագրերն 'ի հաստատու-թիւն Լուսինեան անուանս: Իմ վաւերագրոյս մէկ մասն արդէն ծա-նօթ են Ձեզ, Խմբագրապետ Տէր, զորս 1878 հոկտեմբեր 9ին փափաք յայտնեցիք տեսնել, և նոցա վա-ւերական լինելուն համոզուած ըլ-լալնիդ ապացուցիք՝ Մասիսիդ մէջ զիս "Լուսինեան„ անուանելով այն միջոցներուն: Դուք ա՛յնչափ ազգա-սիրաբար և անկողմնակալութեամբ փարուեցաք այն տանն այն խնդ-րոյն մէջ, որ ոչ միայն եօթն լրագ-րոյն (31 յուլիս 1879) "Լուսինեան արքայազն գերդաստան„ վերնա-գրով խմբագրական նշանաւոր յօդ-ուածին թարգմանութիւնը հրատա-րակեցիք յէջս ազգասէր լրագ-րիդ, այլ և կը փափաքէիք հրա-տարակել կանխաւ նաեւ այն նամա-կը զոր Իշխանն Լեւի Լուսինեան 'ի 10 Նոյեմբեր 1878 յղած էր առ Ա-մենապատիւ Պատրիարքն Կ. Պոլսոյ Տ. Ներսէս Ս. Արքեպիսկոպոս, յո-րում կը վկայէր յայտնապէս որ ես և եղբարքս "իր ազգականքն եմք և հօրեղբօրը սերունդք„: Բայց Գումգաբուի դիւանագիտութիւնը չներեց զայն ձեզ այն միջոցին . . .:

Ուզեցին հաւատացնել հասա-րակութեան թէ փաստաբանական խորհուրդներ առաջնորդած ըլլան ինձ նախահարցս ընիկ անունը ըս-տանձնելու: Անիրաւ՛ և կարծիք: Ե-թէ ես նշանակութիւն մ'ունիմ կամ պիտի ունենամ պատմութեան մէջ, քաջ գիտեմ որ ո՛չ Լուսինեան, ո՛չ Նար-Պէյ, ո՛չ արքեպիսկոպոս, և՛ն և՛ն տիտղոսներն են որ ինձ ընծայեր են կամ պիտի ընծայեն զայն նշանակութիւն: Իմ արժէքս՝ իմ գործերուս, իմ երկասիրու-թեանցս մէջն է: Խիղճս կը վկա-յէ Աստուծոյ առջեւ որ թէ՛ գոր-ծերս և թէ գրուածներս՝ միշտ յօ-գուտ և 'ի շահ ազգին եղան: Թո՛ղ համարձակի Պատրիարքարանը ա-պացուցանել որ ես գոյն վնաս մը հասուցած ըլլամ ազգին և Եկեղեց-ւոյ Նորա Սրբոյ:

Արդ. եթէ ես՝ ըստ ձեր իսկ վը-կայութեան՝ "բարձրաստիճան եկե-ղեցական մի„ եմ, եթէ "ազգային նշանաւոր անձ մի„ եմ, եթէ "ազ-գասէր և լուսամիտ եկեղեցական մի„ եմ, եթէ "անժխտելի տաղանդ և արժանիք ունիմ„, եթէ "փառաւոր զգացմանց հանրածանօթ են ար-դէն„, եթէ "որդէն աւելի աւելի բարձր և հաստատուն տիտղոսներու օժտեալ„ եմ; — դուք էք որ կը հաճիք զայդ վկայել, Խմբագրապետ Տէր, — ի՞նչ հարկ ունէի ուրեմն սուտ տիտղոս մը վրաս առնել, ինչպէս որ կը համարձակին ըսելու: Միթէ այդ տիտղոսն աւելի բա՞րձր է քան զայն ամենայն դրուատիս որոց ար-ժանի զիս կը համարիք:

Մինչեւ Արեւելեան պատերազմին վերջը՝ ինչպէս գոհացեր էինք նախ-նեացս Լուսինեան անունը, հօրեղ-բօրս պէս թանգ ուղեր, կը չարունա-կէինք և այնուհետեւ, եթէ իրաց հանգամանքները բռնադատիչ հարկ դրած չըլլային եղբօրս և իմ վը-րաս՝ մեր ստոյգ անունն սատանձ-նելու այսուհետեւ:

Ինձ կը վերապահեմ այն բըռ-նադատիչ պատճառներուն բացատ-րութիւնը, ինչպէս նաեւ ստոյգ թղթոց վաւերացեալ պատճէնները տալ ե՛րբ և ո՛ւր պատշաճ կը դա-տեմ: Հիմարաչսէր անձանց՝ ոչ եր-բեք ժխտած եմ կամ կը ժխտեմ զայն: Եթէ Պատրիարքարանը՝ փո-խանակ իւր այդ պաշտօնական յայ-տարարութեան՝ ինձմէ սաանձնին դրով վաւերագրերուս պատճէնն ու-զած ըլլար՝ պատրաստ էի հաղորդել յօժարակամ:

Եւ մեծ ուրախութիւն պիտի ու-նենայի՝ եթէ Հայոց արքայազնական և իշխանական անունները ցանկաս-տանի մէջ կրող ազգայինք՝ մեզի չափ վկայագիր և վաւերագիր ու-նենային 'ի հաստատութիւն:

Ես ա՛յսպէս համոզուած եմ (ինչ-պէս նաեւ ամեն ազգասէր) թէ ազ-գին պատիւ է, չահ է և օգուտ՝ որ տակաւին գտնուին իւր մէջը պատմական ժամանակներու մնա-ցորդ սերունդներ: Պէ՛Թհ Անգղիա-ցի նշանաւոր Մարքին ուրախու-թիւն զգացեր էր երբ լսեր էր թէ գտեր Զերագ էֆէնտիէն որ Հա-յոց մէջ տակաւին կը գտնուին Լու-սինեան և ուրիշ հոյակապ տոհմե-րու չառաւիղներ: "Այն, հայասէր օ-տարազգին ըսեր էր որ պէտք է Եւ-րոպիոյ ծանուցանել զայդ, վասն զի ձերջազգինանշաւլը կը բարձրա-ցընէ, մանաւանդ ազնուապետական երկիրներու մէջ, ինչպէս է Անգղիա և այլք:

Թամ, և խոհեմութեան բո-լոր Եւրոպիոյ լրագիրք հրատարա-կեցին (1878) մեր գերդաստանին վրայ համակրական ծանօթութիւն-ներ, և այն Ռուզերձ՝ զոր մեծ հօր-եղբայրս Իշխանն Լեւի եղբարցս հետ 'ի միասին մատոյց Անգղիական կառավարութեան: Նոյն ընթացքը կը շարունակուի տակաւին պետու-թեանց հետ: Նոյն իսկ այս բաւա-կան չէ՞ յայտնելու ներքին զօրու-թեան զոր կ'զգայ իմ գերդաստանս իր վաւերագրոց հաստատութեա-նը վրայ: Եւ ի՞նչ չահեցաւ ազգը՝ երբ Պատրիարքարանն իւր յայտա-րարութեամբը պաշտօնական կաս-կած մը ձգեց ամբողջ ընտանիքի մը պատւոյն, և վնասեց նորա կեն-սական շահերուն: Ցուցից Պատրի-արքարանը ո՛րպէս փարուեցաւ իւր մէջ պատմական անուն կրող գեր-դաստաններու նկատմամբ . . . :

Պատրիարքարանն այսպէս զո՛ր տարապարտաց նիւթապէս և բա-րոյապէս վնասելով գերդաստանիս, — որ բնաւ ազգին վնաս մը հասու-ցած չըլլալէն զատ, ձեռքէն եկած ծառայութիւններն եւս ըրած է միշտ, — Պատրիարքարանը այժ ար-ւաւ մասնաւորապէս մեր տոհմա-յին Թշնամեացը, իւր այն հրաչա-կաւոր Ցայտարարութեամբը, որ՝ ինչ-պէս արդարասիրաբար կը վկայէք, "վասս մի եղաւ Գեր. Խորէն սըր-բազանի հակառակորդաց ձեռքը„:

Մանաւանդ՝ երբ Պատրիարքարանը իւր խորին լռութեամբը հաստատու-թիւն տուաւ իւր Ցայտարարութեան խորդախեալ թարգմանութեանը, և անկէ հանուած ծանր հետեւանքներուն՝ ընդդէմ ինձ և ընտանեացս:

Այո՛, փաստ մի եղաւ այն, և "պաշտօնական„ փաստ, զոր Պատ-րիարքարանը ձրիաբար կուտար իւր մէկ բարձրաստիճան եկեղեցա-կանին դէմ, այնպիսեաց ձեռք՝ որ զնա "Ուրացող„ անուանելով՝ Հա-յոց Ուղղափառ և Առաքելական Ե-կեղեցին "հերետիկոսական„ հա-մարելնին յայտնապէս կը քարոզեն:

Մ՚նացեալ հետեւեալ թուով

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

—

ՎՕԼՆԷՅ

ԱԻԵՐԱԿՔ

ԿԱՄ

ԽՈՐՀՐԴԱԾՈՒԹԻՒՆՔ ՏԵՐՈՒԹԵԱՆՑ

ՑԵՂԱՓՈԽՈՒԹԵԱՆՑ ՆԿԱՏՄԱՄԲ(*)

—

ԳԼՈՒԽ Բ.

ԽՈՐՀՐԴԱԾՈՒԹԻՒՆ

Ասու՝ բսի ես ինքնին, աստ ծաղ-կեցաւ երբեմն մի ընչաւէտ քա-ղաք. աստ եղաւ աթոռ մի հզօր տէրութեան: Այո՛, այժմ այսքան անապատ, անցեալ այն վայրք եր-բեմն մարդկանց բազմութեամբ լի էին. մի գործօն ամբոխ կը շրջէր յայնժամ այն ամայի շաւղաց մէջ, և այժմ տխուր լռութեամբ պատ-եալ այն շրջապատք՝ յայնժամ ար-հեստից շառաչիւնօք և խնդու-թեան ուսոնից գոչմամբք կը թըն-դային անդադար. այն կուտակեալ մարմարինք հոյակապ շինուց զար-դարանք էին, այն լքեալ սիւնք տաճարաց շուք կ'ընծայէին, իսկ այն փլատակ ճանապարհք՝ համ-բային հրապարակաց նմանութիւնն ունէին: Աստ մի խուռն բազմու-թիւն՝ իւր պաշտաման յարգելի պարտուց և իւր կենաց պիտոյից համար կը խուժէր անդ. վաճառ, մի հնարագէտ ճարտարութիւն՝ բոլոր կլիմայից հարստութիւններն

(*) Տես. տես թիւ 2844:

չինքն կը գոչէր, և Տիւրոսի ծիրանին՝ Սէբէդայ ծանրագին թեկին, Քաղդէոց ազնիւ կերպասք՝ Լիւդիոյ չքնաղ գորգեր, Գալթիկի ասթն՝ Արաբիոյ մարգարտ և անուշահոտիք, և Օփիւռայ ոսկին՝ Թիւրէի անտառին տեղ կը փոխանակուէին :

Ահա այն ընչաւէտ քաղաքն մի ոտնատեղի կինոս կը մնայ միայն, և մի ընդարձակ պետութենէ մի մթին և ունայն յիշատակ կը մնայ և եթ : Այն գլխոց ներքև չտապող ազնիւ գործակցութեան մի մահուան ամայութիւն յաջորդած է, և դերեզմանաց լռութիւնը ժողովրդային հրապարակաց աղմուկին փոխանակած է : Վաճառականութեան մի քաղաքի հարստութիւնը մի աղքատ թշուառութեան փոխուած է : Թագաւորական պալատք եղջերուաց որջ եղած են . խաշինք տաճարաց անանց վըրայ կը մակաղին, և պիղծ զեռունք՝ նուիրական վայրաց մէջ կը սողոսկին . . . : Ո՛հ, ինչպէս այնքան փառք անհետացա՛ծ են . . . ինչպէս այնքան աշխատութիւնք ոչնչացած են . . . : Այսպէս ահա կը կործանին մարդկանց ձեռակերտք, այսպէս կը մարին տէրութիւնք և ազգութիւնք :

Անցեալ ժամանակաց յիշատակը խորապէս տպաւորեալ իմ մտացս մէջ . յիշեցի այն հին դարերն յորժամ քան երեւելի ժողովուրդք այն երկրաց մէջ կ'ապրէին . յիշեցի Ասորեստանեայն Տիգրիսի ափանց վրայ, Քաղդէայն Եփրատայ եզերաց վրայ, և Պարսիկն որ Հնդկաստանէն մինչ 'ի Միջերկրական կը տիրապետէր : Նմնապէս նաև Դամասկոսի և Իդումէի, Երուսաղեմի և Սամարիոյ տէրութիւններն և փղշտացւոց մարդասէր պետութիւններն ու փիւնիկէի վաճառական հանրապետութիւնները թուեցի : Այն Սուրիան, կ'ըսէի ես ինքնին, որ դրեթէ ամայի վիճակի մէջ է այսօր, հարիւրի չափ հարուստ քաղաքներ ունէր յայնժամ : Իւր դաշտօրայք գիւղօք և աւանօք պատեալ էին : Ամէն կողմէ մշակեալ արտօրայք, յաճախեալ ճանապարհք և խիտ առ խիտ բնակարանք կը տեսնուէին . . . : Ո՛հ, ի՞նչ եղան այն առատութեան և կենաց տարիք : Ի՞նչ եղան արդեօք այնքան փայլուն մարդկային ձեռագործք : Ո՞ւր են Նինուէի պատուարք, Բաբելոնի շրջապատք, Պերսեպոլի պալատք և Պալմիրի ու Երուսաղէմի տաճարք : Ո՞ւր մնացին Տիւրոսի նաւատորմք, Արադոյ նաւարանք, Սիդոնի գործարանք, և նաւաստեաց նաւապետաց վաճառականաց և զօրաց անթիւ բազմութիւնք . այն հողագործք, հնձոց մեթերք, խաշինք և այն ամեն կենդանի արարածք, որովք երկիրս կը պարծէր : Ա՜յլ աւա՛ղ, որ այն աւերակաց մէջ կը շրջէի : Այնքան փառաւորութեան որոյն եղած վայրերն այցելելով՝ լքում և ամայութիւն տեսայ միայն . . . : Հին ժողովրդներն ու իւրեանց գործերն որոնելով՝ նոցա հետքը տեսայ միայն, նման անցորդին ոտից փոշեաց վըրայի հետոց : Տաճարք քայքայեալ, պալատք կործանեալ, նաւահանգիստք լցեալ, քաղաքք աւերեալ և երկիրն բնակչացմէ մերկացեալ՝ գերեզմանաց մի լքեալ տեղի եղած էր միայն . . . : Ո՜ Մեծդ Աստուած, ուստի՞ են արդեօք այսքան աղետալի յեղափոխմանք . ի՞նչ պատճառօք արդեօք այն նահանգաց բաղդն այս տարաճան փոփոխութիւն կրած է . ինչո՞ւ համար այսքան քաղաքք աւերեալ են, և ինչո՞ւ համար այս վայրերի ժողովուրդը վերստին յառաջ եկած ու յարատեւած չէ երբէք :

Այնպիսի մտածմանց մէջ ընկըղմեալ՝ նորանոր խորհրդածութիւնք կը ներկայանային իմ մտացս անընդհատ : Այս ամենքն ևս, ըսի, կը մոլորեն իմ միտքս, և վրդովման ու խառնակման մէջ կը ձգեն իմ սիրտս : Երբ այն դաւառք մարդկանց փառքն ու երջանկութիւնն հայթայթող բարիք կը վայելէին, անկոց ժողովրդոցմէ բընակեալ էին, այսինքն՝ բոլոր կըռմայից հօրատութիւններն իւր չըրջապատից մէջ հաւաքող Մողոքայ զոհ մատուցանող մարդասպան փիւնիկեցին, հզօր քաղաքներն իւր լուծին ներքև նուաճող և թագաւորաց պալատներն ու մեհենից տաճարները կողոպտող մի օձի առջև երկրպագող Քաղդէացին, հարիւր ազգաց հարկերն սատացող հըրապաշտ Պարսիկն, յառաջդիմութեան և շքեղութեան այնքան կաթողներ կանգնող՝ նոյն իսկ այն քաղաքի արևապաշտ և տաւերապաշտ բնակիչք էին . . . : Բազմաթիւ խաշինք, արդաւաւոր դաշտօրայք, առատ հունձք, ամենքն ևս, որք բարեպաշտութեան իւր փոքր պարգև էին լինել, այն կըռապաշտից ձեռաց մէջ էին : Իսկ արդ, մինչ հաւատացեալ և սրբակրօն ժողովուրդք կը բնակին այն երկրաց մէջ, ամայութիւն և ամլութիւն կը անձանուին միմիայն: Այս երկիրը՝ այն օրհնեալ ձեռաց ներքև մերժի և օլինդր կ'արտադրէ այժմ: Մարդիկ անձկութեամբ կը սերմանեն, արտասուք ու տառապանք կը քաղեն և եթ . պատերազմ, սով և ժանտախտ յաջորդաբար կը պաշարեն զինքեանս ; . . : Այլ ասկայն մարդաբէից որդիք չե՞ն սոքա : Այն խոյանք, այն Քրիստոնեայն և այն Հրեայն ծնողհօք և հրաշիւք լցեալ՝ միթէ ընտրեալ ժողովուրդք չհամարուի՞ն : Ինչո՞ւ ուրեմն այն շնորհաց տէր ազինք նոյն բարիքը չվայելեն ըընաւին : Ինչո՞ւ համար մարտիրոսաց արեամբ սրբեալ այն դաշտք նոյն բարերարմէ զրկեալ են : Ինչո՞ւ համար այն բարիք իբր մերժեալ և այսքան դարուցմէ 'ի վեր ուրիշ ազգաց և քաղաքաց փոխանցեալ են :

Այն խօսից վրայ՝ իմ միտքս փոփոխութեան ընթացից հետևելով՝ որք յաջորդաբար աշխարհիս իշխանութիւնք կրօնիւք և բարուք այնքան իրարմէ զանազանեալ ժողովրդոց, այսինքն՝ հին Ասիոյ ժողովրդոցմէ սկսեալ մինչև Եւրոպիոյ ամենանոր ժողովրդոց աւանդեցին, իմ ծննդեան երկրի այն անուն հայրենեաց դըացումը զարթուցիւ. և դէպ 'ի նա դարձնելով իմ աչքս, բոլոր մտօք նորա վրայ յառեցայ ;

Յիշեցի իւր դաշտերն՝ որք այնքան ճոխապէս մշակեալ էին, իւր ճանապարհներն՝ որք այնքան շքեղ կերպիւ հորդեալ էին, իւր քաղաքներն՝ որք անհամար ժողովրդէ բնակեալ էին, իւր նաւերն որք բազմադակ ծովուց վրայ ցրուեալ էին, իւր նաւահանգիստներն որք թէ միայն և թէ միւսոյն Հնդկաստանի հարկօք լցեալ կը դառնէին, և իւր վաճառականութեան գործունէութիւնն, իւր նաւարկութեան առատութիւնն, իւր յիշատակարանաց ճոխութիւնն և իւր բնակչաց արհեստից խոհեմութիւնն ու ճարտարութիւնն՝ Եգիպտոսի և Սուրիոյ վայելմի այն օրինակ վիճակաց հետ բաղդատելով՝ Ասիոյ անցեալ շքեղութեան արդի Եւրոպիոյ մէջ դոյանալուն վրայ կը հրճուէի . բայց խիղճն իմ երևակայութեան քաղցրութիւնը մի յետին բաղդատութեամբ խամրեցաւ : Այն վայրաց այս տարաճան չքեղութեան վրայ խորհելով, ո՛վ գիտէ, ըսի ինքնին, թէ այսպէս չպիտի լինի մի օր ևս մեր նահանգաց լքումն . ո՛վ գիտէ, թէ Սէն, Թամիզ, կամ Սվիցերգէ գետոց ափանց վրայ մարդոյս սիրտըն ու աչքն այժմ այնքան վայելից յուզման մէջ գանուելով՝ զուցէ չկարեն հանդուրժել ազդեցութեանց խառնուրդանքին . ո՛վ գիտէ թէ մի ճանապարհորդ ևս ինձ նըման մի օր համր աւերակաց վրայ նստելով՝ անդ չպիտի ողբայ աւանձնօրէր ժողովրդոց աճիւնին և իւրեանց փառաց յիշատակին վըրայ :

Այն խօսից վրայ իմ աչքս արտասուօք լցան, և իմ վերարկուով ծածկելով իմ գլուխս՝ մարդկային իրաց վրայ տխուր խորհրդածութեանց մէջ սուզեցայ : Ո՛հ, վա՜յ մարդոյս, ըսի վշտաբեկ . մի կոյր բաղդ իւր ճակատագրով կը խաղայ . մի ձախող հարկ մահկանացուաց վիճակը կ'որոշէ դիպուածովին : Բայց ոչ . սոքա մի երկնային արդարութեան հրամանք են որք կը կատարին : Ծածկագէտն Աստուած իւր անիմանալի վճիռները կը գործադրէ . անտարակոյս այն երկրիս դէմ մի գաղտնի նզովք արձակած է, 'ի վրէժ անցեալ սերնդոց ներկայ սերունդն անիծիւք ջախջախած է : Ո՛հ, ո՛վ կրնայ գիտնալ Նախախնամութեան գաղտնիքը :

Մի խորին մելամաղձութեան մէջ ընկղմեալ՝ անշարժ կեցայ մնացի :

(Շարունակելի)

ՍՈՎԵԼՈՑ ՆԵՐԳ. ՅԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎ ՀԱՆԳԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆ Ի ՓԱՐԻԶ

ՎԵՑԵՐՈՐԴ ՑՈՒՑԱԿ

	Ֆր.
Տեարք Կէյ մ. Ռոստոն և Ընկ. վասն Պարոն Շ. Զէրլէնար	95
Ոմն	5
Նաև Տիկին Գոմպս	5
	105

Օսմ. ոսկի 4 60

Համագումար հարիւր հինգ ֆրանք, այսինքն Օսմ. ոսկին 22 80 էն չորս Օսմ. ոսկի և վաթսուն ղահեկան :

ԵՕԹՆԵՐՈՐԴ ՑՈՒՑԱԿ

	Ֆր.
Տեարք, Ռոսի և Ընկ.	20
» Շ. տը Սալազար	5
» Շարլ Տիւրքս և Ընկ.	10
Տիկին Մոնժան	2
Տեարք, Գէորգ Էքմէքճեան, անդամ Ազգային Մատենադարանի ի Փարիզ	545
Լորան	50
	632

Օսմ. ոսկի 27 75

Վեց հարիւր երեսուն և երկու ֆրանք, այսինքն Օսմ. ոսկին 22.30 էն քսան և եօթն Օսմ. ոսկի և եօթանասուն և հինգ ղահեկան :

ՈՒԹՆԵՐՈՐԴ ՑՈՒՑԱԿ

	Ֆր.
Տիկնայք Մոթիւրն և կինիօ	50
Պարոն Գօլար	50
Լը Թոն լոպիր	200
Պարոնայք Փօլթիէ և Կովէլ	10
Պարոն Ն. Լավալ	10
» Գուրլօ	5
	305

Օսմ. ոսկի 13 55

Համագումար երեք հարիւր հինգ ֆրանք, այսինքն Օսմանեան ոսկին 22 ֆրանք 80 սանթիմէն, տասն և երեք ոսկի և երեսուն և հինգ ղահեկան :

Համարակալ — Գանձապետ

Գ. Յ. Յովհաննէան — Աբէլ Կէլլէճեան

ԱԶԳ.

Վեց տարիէ ի վեր Ազգ. վարժարանաց մէջ դասախօսութեան և դաստիարակութեան պաշտօններ վարած փորձառու և կարող երիտասարդ մի պատրաստ է դարձեալ դաստիարակութեան պաշտօն վարել վարժարանաց մէջ : Պէտք ունեցողը լրագրոյս գրասենեակէն կրնայ տեղեկութիւն առնուլ :

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ

Կ. ՊՈԼԻՍ 12 ՅՈՒՆԻՍ 1880

ԱՐՏԱՔԻՆ ԲԵՐՔ

ԴԱՂԹԱՐԵՐՔ

		Լ. 100
Խաշխ. Րիօ Ա. տես. 100 օխ.	1200—1250	
» » Բ. » »	1100—1150	
» » Գ. » »	950—1000	
» Զանազան » օխ.	—	Լ. 104
Շաքար փոշի Հոլանտա և Թրիէսթէ կենդ.	206—212	Լ. 105
» » Գաղղիա »	—	»
» գլուխ 5 քիլ. »	—	Լ. 100
» » 3 և 2 1/2 քիլ.	260—	»
Պղպեղ Ա. և Բ. տես. օխ.	6—75	Լ. 104
Մեխակ (գարէնֆիլ) »	20—	Լ. 100
Խունկ կենդինար	180—260	»
Լեղակ (չիվիտ) Պէնկ. զան. տեսակ օխ.	90—125	»
» Մատրաս զան. »	45—60	»
Որդան կարմիր (գըրմըզ) »	32—	Լ. 104
Բէյթրօլ (կաղ) Ամերիկա մնացուկ	42—42.50	Լ.100
Սպարմաչէթ 8—9 քիլ. »	52—57	»
» 11 » »	92—95	»
» 11.70 » »	100—102	»
Աղակի »	15—15.50	Ֆր.
Թէյ, Գօնկօ օխ.	20—25	Լ.105
» Բէքօ ծաղիկ »	40—100	»
Օլեյ (Նիւթմալա)Գաղ. »	4—4.25	Լ. 100
» Անգղ. » սնտ.	180—190	»
Բրինձ Ջէնովա 100 քիլ.	43—44	Ֆր.
» Հնդկ. » »	156—158	Լ. 100
» Եգիպտ. օխ.	2.75—3	»
Սրբիթօ, Գաղ. և Ռուս.	—	կոլ. 1 լիրա
Ռոմ, Անգղ. և Ամեր.	—	» » »
» Թրիէսթէ		» » »
Կարագ, Սիպերիա օխ.	10—10.25	Լ. 105
» Բուլկէր »	—	Լ. 105
Ձէթ Ռուս. տկու. »	6—6.25	Լ. 105
» Բուս. սպիտ. »	8—8 1/2	140
Խավեար սև, Ա. տես. »	—	120
» » Բ. » »	33—38	»
» կարմիր »	—	140

ՄԵՏԱՂՔ

		Լ. 100
Պողպատ (չէլիք) Թրիէս. սնտ.	140—145	
Երկաթ ձողաձև կենդինար	54—	Լ.100
» ծրար »	60—	
Երկաթ շրջանակ »	82—86	»
» ձող. Շուէտի »	89—90	»
» ծրար » »	100—102	»
» տախտակ Ն 1/14	89—114	»
Պղինձ Անգղ. օխան	13—13.50	»
Ցինկօ 100 օխան	86—88	Ֆր.
Անագ կենդինար	610—620	Լ. 100
Անուշադր (նիշատըր) օխ.	7.50	»
Կապար տախտակ կենդ.	132—	Լ. 104
» խողովակ օխ.	3—3 25	»
Թիթեղ 2 սնտուկ	305—	Լ. 100
Գարֆիցա 50 քիլ.	74—75	»

ԱՐՄՏԻՔ

Ցորեն կարծր Ազախ. գրիւ	29—32	Լ. 100
» » Խարմյլ »	29—32	»
Կիրքա Ազախ. »	29—32	»
» Դանուբ »	26—31	»
Կարծր Պալչըք Բիւսթէնճ »	25—28	»
Ռոտոստ. Ազրիան. »	26—29	»
Կուրուղ Դանուբ »	28—31	»
Բուլկէր »	25—29	»
Եգիպտացորեն Դանուբ »	19—20	»
» Բօթի, Օրոսն »	19—20	»
» Բուլկէր »	—	»
Գարի Դանուբ »	15.20	»
» Բուլկէր »	15—15.20	»
Վարսակ (եուլաֆ) Անատ. »	11	»
» Բուլ. »	—	»
Հաճար (չավտար) »	20—	»

ԱԼԻՒՐ

Օտեսա, Ա. տես. 60 օխ.	150—	Լ. 100
» Բ. » »	140—	»
» Գ. և Դ. »	120—130	»
Խարբյլ, ըստ տես. »	—	»
Կոստ Ա. տես. »	—	»
» Բ. և Գ. » »	—	»
Բէրկ Գ. » »	120—122	»
» կարծր »	124—125	»

ՀԱՆՔԱՅԻՆ

Նիւ-Գասըլ նաւու. թօնէլ.	27—	Շիլ.
» մթերանոցի »	31—	»
Գարտիֆ, նաւու »	27—	»
» մթերանոցի »	31—	»
Լիվըրբուլ, նաւու »	26—	»
» մթերանոցի »	30—	»
Հըլ, նաւու »	24—	»
» մթերանոցի »	27—	»

ՄԱՆԻՖԱԹՈՒՐԱ

		Լ. 105
Մահուդ		Լ. 105
Թ. 5-9 կոպ. կարէն	7 1/2—8	
Մէքսիքան 5-9 » »	7 3/4—8	
Լօնկքլօթ 5-7 1/2 »	7 3/4—	
» » 6-10 »	7 1/2—	
» » 8-12 »	7 1/4-7 1/2	

Բամպակ մանած

Էքսթրա Ն. 4/6-6/8-6/14 կոպ.	50—64	
Վաթէր » »	47—52	
Էքսթրա » 16/24 »	62—84	
Վաթէր » »	58—63	

ՆԵՐՔԻՆ ԲԵՐՔ

ՁԱՆԱԶԱՆՔ

		Լ. 100
Բմպկ. Ատանա Թարսուս օխ.	8—50.9	
» Եգիպտոս »	5,	
» »	—	
» Պալք. Կէյվէ Մալթօս »	8—50	
Բուրդ լուացուած Բուլկէր	12—	
» » Անատոլու	10—	
» Հը » Էսկի Շէհիր	8—	
» » » Եօզղ. Էնկիւրիւ	6.20	
» » » Գառնուկ պաշը	10 50—1	
» այծի (թիֆթիք) Էնկիւրիւ օխ.	29—29.50	
» » սարքին տեսակ	—	
» » Պէյպազար, Գասթէ. »	27—29	
» » Վան և այլն »	20-22	
Մորթ ոչխարի, չոր 8—12	հատ 1 լիրա	
» այծի »	7—14	» »
» կովու » օխ.	6 1/2—7	Լ.100
Մետաքս Պրուսայի »	—	
» Գաֆրա Կէյվէ և Պալըքէ. օխ	—	
» Պարսկ. » օխան	15—16	Ֆր.
» Պուխարա, Խորասան օխ.	—	»
Խոզակ չոր, Պրուս. Սալոնիկէ »	70—	Լ.140
» ծակած »	50—	»
Դեղին մեղրամոմ, Անատ.	15.50—16	Լ. 110
Ձէթ Կեսար. Էնկ. օխ.	5—50.6	Լ. 100
» Իզմիրի և Թօզթ. »	4.50—5	»
Դաշի խէժ (քիթրէ) լաւ տես.	29—30	»
Կանեփ (քէնէվիր) Անատ. օխ.	2 1/2—	»
Սև կորեակ (քէնէվիր թօխումու) օխ,	1.50—2	»
Աֆիոն, Ա. տես. Մալաթ. օխ.	311—320	»
» Պալըքէ. Կէյվէ և ա. »	280—290	»
Կտաւատ (քէթէն թօխումու) քիլէ	27—28	»
Սուսամ օխան	3 1/2	»
Անիսօն Քիոսի, »	7.50—	»
» Բուրմ »	6—6.50	»
» Անտա. »	5—	»
Քեմոն (քիմիոն) »	6—	»
Չէթ, Միտիլլի և Էտրէմիտ օխ.	5—75	Լ. 110
» Կրիտ »	5—75	»
» Մուտանիա »	6—50	»
» Քիոս »	7	»
» Ցան. և Վոլօս	6—6.50	»
Օճառ, Քանտիա օխ.	5—25	»
» Հանիա »	5	»
» Ռէթիմօ »	4—75	»
» Միտիլլի և Էտրէմիտ մաքուր օխ.	4	Լ. 105
» Սարրին տես. »	3—3 1/2	»

ԸՆԴԵՂԷՆՔ

Ոլառ (պէզլիա) Օտեսա օխան	2—2 1/2	Լ. 100
Լուբիա, Դանուբ և Տրապիզոն 100 օխան	120—130	»
Ոսպն. օխ.	3—3 1/4	»
Բակլա, Գաստալա և Քիոս	2—2 1/2	»
» Պանտըրմա	1—1 1/2	»

ՉՈՐ ՊՏՈՒՂՔ

Նուշ օխան	14.30—15	Լ. 100
Կաղին Տրապիզոն կենդ.	160—165	»
Ընկոյզ Անատ. օխան	2 1/4—2 1/2	»
Թուզ Գոլամաթ կենդ.	—	»
» Զմիւռնիա »	—	»
Չամիչ սև, Չէշմէ »	—	»
» » Ֆօչա »	—	»
» կարմիր (Լէմն) օխ.		»

Advertisements referring to British or American Goods, etc., are exclusively received for this Paper at
EUG. MICOUD'S Foreign Advertising Agency 139–140, Fleet Street, London.

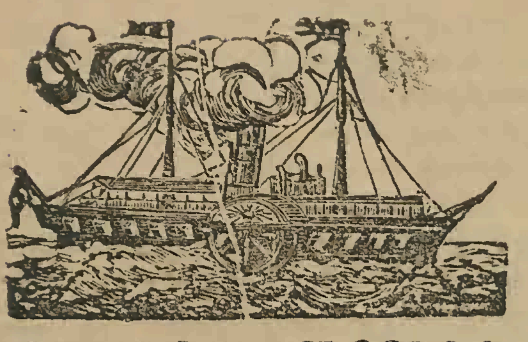

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻՅԷ

ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐՈՒՆ ԵՐԹԵՒԵԿԻ ԺԱՄԵՐԸ

4880 ՅՈՒՆԻՍ 1 ԿԻՐԱԿԻ ՕՐԷՆ ՍԿՍԵԱԼ

ՄԻՆՉԵՒ ՅՈՒՆԻՍ 3)

ԲՈՍՓՈՐԷՆ ՒՋՆՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐԸ

Ժամ	Առաւօտեան ելքեր	Թիւ
10 45	Ենիմահալլէն Մէզարպուրնու. Պէյլէրպէյի Թարապիա Ենիքէօյ Ստէնիա. Պոյաճըքէօյ. Բումէլի Հիսար. Պէպէք. (Արնաւուտ գիւղի շոգենաւուն հետ պիտի հաղորդակցի)	34
11 30	Ենիմահալլէն Մէզարպուրնու. Պէյլէրպէյի. Թարապիա. Ենիք. գիւղ Էմիրկեան. Բ Հիսար Պէպէք:	32
12 45	Բ Ա. Գավաղէն Ենիմահալլէ. Մէզարպուրնու. Պէյլէրպէյի. Թարապիա. Ենիքէօյ. Էմիրկեան Բ. Հիսար. Պէպէք.	18
1 30	Ենիմահալլէն Մէզարպ. Պէյլէրպէյի. Թարապիա, Ենիքէօյ. Էմիրկեան. (Ուրբաթ օրերը Բ Հիսար. Պէպէք):	33
2 30	Ենիմահալլէն Մէզարպուրնու. Պէյլէրպէյի. Թարապիա. Ենիքէօյ Ստէնիա. Էմիրկեան. Պոյաճըքէօյ. Բ. Հիսար, Պէպէք Արնաւուտքէօյ. Գուրուչէշմէ. Օրթաքէօյ. Պէշիկթաշ:	34
3 30	Ենիմահալլէն Մէզարպ. Պէյլէրպէյի. Թարապիա. Ենիք. Ստէն. Էմիրկեան. Պոյաճըքէօյ. Բ. Հիսար, Պէպէք. Արնաւուտքէօյ. Գուրուչէշմէ. Օրթաքէօյ. Պէշիկթաշ.	10
4 45	Ենիմահ. Մէզարպ. Պէյլէրպ. Թարապ. Ենիք. Միրկեան. Բ. Հիսար Պէպէք. Արնաւուտքէօյ. Գուրուչէշմէ. Օրթաքէօյ. Պէշիկթաշ:	25
5 45	Ենիմահալլէ. Պէյլէրպ. Թարապ. Պէյքօզ Ենիք. Միրկեան. Գանլըճա. Բ. Ա. Հիսար. Գանտիլլի. Արնաւուտքէօյ. Չէնկէլքէօյ. Պէյլէրպէյի. Օրթաքէօյ. Գուզկունճուք. Պէշիկթաշ. Իւսկիւտար:	4
8	Ա. և Բ. Գավաղ. Ենիմահալլէ. Մէզարպուրնու. Պէյլէրպէյի Թարապիա. Պէյքօզ. Ենիքէօյ. Էմիրկեան. Պոյաճըքէօյ. Բ. Հիսար, Պէպէք. Արնաւուտքէօյ. Գուրուչէշմէ. Օրթաքէօյ. Պէշիկթաշ. (Ուրբաթ օրերը Ստէնիա)	20
10	Մէզարպուրնուէն Պէյլէրպէյի. Թարապիա. Ենիքէօյ, Էմիրկեան, Բ. Հիսար, Արնաւուտքէօյ. Օրթաքէօյ, Պէշիկթաշ (Ուրբաթ օրերը Բ. Բ. մահալլէսի):	25
	Առաւօտու ելքեր	
11	Արնաւուտքէօյ. Գուրուչէշմէ. Օրթաքէօյ. Պէշիկթաշ:	23
11 30	Արնաւուտքէօյ, Գուրուչէշմէ. Օրթաքէօյ. Պէշիկթաշ. Դոլմապաղչէ	25
12	Պէպէք. Արնաւուտքէօյ. Գուրուչէշմէ Օրթաքէօյ. Պէշիկթաշ. Դոլմապաղչէ:	19
12 45	Արնաւուտքէօյ. Գուրուչէշմէ. Օրթաքէօյ. Պէշիկթաշ.	2
1 30	Արնաւուտքէօյ. Գուրուչէշմէ. Օրթաքէօյ. Պէշիկթաշ Դոլմապաղչէ:	25
2 30	Բ. Հիսար. Պէպէք. Արնաւուտքէօյ. Գուրուչէշմէ. Օրթաքէօյ, Դոլմ. Պէշիկթաշ (Ուրբաթ օրերը Արնաւուտ. գիւղ):	17
10 45	Բումէլի Հիսարին ուղղակի կամուրջ: (Ուրբաթ օրերը Արնաւ. ուղղակի կամուրջ):	19
	Անատոլեան ելքեր	
11	Պէյքօզ, Բաշտաղլըճէ. Բիւֆաթ փաշա մահալլէսի. Գանլըճա, Ա. Հիսար, Գանտիլլի, Վանիքէօյ. Չէնկէլքէօյ, Պէյլէրպէյի. Գուզկունճուք:	21
11	Արնաւուտքէօյ. Վանիքէօյ. Չէնկէլքէօյ. Պէյլէրպէյ. Գուզկունճուք. Դոլմապաղչէ:	4
11 45	Պէյլէրպէյի. Թարապիա. Պէյքօզ, Բաշտաղլըճէ. Գանլըճա. Ա. Հիսար, Գանտիլլի. Վանիքէօյ. Չէնկէլքէօյ. Պէյլէրպէյի. Գուզկունճուք Դոլմապաղչէ. (Ուրբաթ օրերը ժամ 12 30ին):	17
1 30	Պէյլէրպէյի. Թարապիա. Պէյքօզ, Բաշտաղլըճէ. Բ. Բ. մահալլէսի Գանլըճա. Ա. Հիսար, Գանտիլլի, Վանիքէօյ. Չէնկէլքէօյ. Պէյլէրպէյի. Գուզկունճուք. (Բացի Ուրբաթէ):	20
3 30	Պէյքօզ, Բաշտաղլըճէ. Բ. փաշա մահալլէսի Գանլըճա, Ա. Հիսար, Գանտիլլի. Վանիքէօյ. Չէնկէլքէօյ. Պէյլէրպէյի	32
8 45	Պէյլէրպէյի Պէյքօզ. Բաշտաղլըճէ. Գանլըճա. Ա. Հիսար Գանտիլլի. Վանիքէօյ. Չէնկէլքէօյ Պէյլէրպէյի. Գուզկունճուք. Իւսկիւտար (Ուրբաթ օրերը Բիւֆաթ փաշա մահալլէսի):	21
9 45	Վանիքէօյէն ուղղակի օսմուրլ:	23

ԿԱՄՈՒՐՋԷՆ ԵԼՆՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐԸ

Ժամ	Առաւօտեան ելքեր	Թիւ
12 30	Դոլմապաղչէ. Իւսկիւտար Պէշիկթաշ. Գուզկունճուք. Օրթաք. Պէյլէր. Չէնկ. Արնվ. Գանտ. Ա. և Բ. Հիսար, Գանլ. Էմիրկեան, Ենիք. Պէյքօզ Թարապ. Պէյլէրպ. Ենիմահ:	4
12 45	Պէշիկ. Օրթաք. Արնավ. Բ. Հիսար, Պէպէք. Էմիրկ. Ենիք. Թար. Պէյլէրպ. Մէզարպ. Ենիմահալլէ.	34
1 45	Պէշիկ. Օրթաք. Գուրչէշ. Արնվ. Բ. Հիսար, Պոյաճ. Ստէնիա. Ենիք. Թար. Պէյլէրպ. Մէզր. Ենիմ.	19
3	Պէշիկ. Օրթաք. Արնավ. Պէպէք Բ. Հիսար, Էմիրկ. Ենիք. Թարապ. Պէյլէրպ. Մէզարպ. Ենիմահալ.	23
5	Դոլմապաղչէ, Պէշիկ. Օրթաք. Գուրուչէշմէ. Արնավ. Պէպէք. Բ. Հիսար, Պոյաճ. Էմիրկեան. Ենիք. Պէյքօզ, Թար. Պէյլէրպ. Մէզարպուրնու. Ենիմահալլէ. Գավաղլար.	20
6 30	Իւսկ. Պէշիկթաշ. Գուզկունճուք. Օրթաքէօյ. Պէյլէրպէյի Չէնկէլքէօյ Արնաւուտքէօյ Գանտ. Բ. Հիսար. Պոյաճըքէօյ. Գանլըճա. Ենիքէօյ. Թարապիա. Պէյլէրպէյի:	21
8	Պէշիկթաշ. Օրթաքէօյ. Արնաւուտք. Պէպէք. Բ. Հիսար Միրկեան. Ենիք. Թարապիա. Պէյլէրպէյի Մէզարպուրնու. Ենիմահ:	19
9 45	Պէշիկթաշ. Օրթաք. Գուրուչ. Արնավ. Պէպէք. Բ. Հիսար Պոյաճըք. Ստէնիա. Ենիք. Թարապ. Պէյլէրպ. Մէզար. Ենիմահալլէ: (բացի Ուրբաթէ):	34
10	Պոյաճ. Ենիք. Թարապ. Պէյլէրպ. Մէզարպ. Ենիմահ: (Ուրբաթ օրերը Պէպէք. Բ. Հիսար, հանգիստով):	33
10 30	Պէշիկ. Օրթաք. Արնավ. Պէպէք. Բ. Հիսար, Պոյաճըքէօյ. Էմիրկ. Ստէն. Ենիք. Թարապ. Պէյլէրպ. Մէզարպ. Ենիմ.	18
11 10	Պէպէք Բ. Հիսար, Պոյաճ. Ստէն. Ենիք. Թարպ. Պէյլէրպ. Մէզար. Ենիմահ:	20
	Առաւօտու ելք	
12	Պէշիկթաշ, Օրթաքէօյ, Արնաւուտք:	23
12 30	» »	25
1 45	Ուղղակի Բ. Հիսար (Ուրբաթ օրերը Արնաւուտքէօյ):	17
10	Պէշիկթ. Գուզկունճուք. Օրթաք. Գուրչ. Արնվ. Բ. Հիսար (Ուրբաթ օրերը ուղղակի Արնավ):	19
11 5	Դոլմ, Պէշիկ, Օրթաք, Գուրուչ. Արնաւուտ.	23
11 40	Պէշիկթաշ, Օրթաք. Գուրուչ. Արնավ. Պէպէք:	19
12	Պէշիկթաշ, Օրթաք. Գուրուչ. Արնաւուտ.	25
	Անատոլեան ելքեր	
2	Իւսկիւտար Գուզկ. Պէյլ. Չէնկ. Վանիք. Գանտ. Ա. Հիսար, Գանլ. Բիւֆաթ փաշա մահալլէսի Բաշտ. Պէյքօզ:	32
8 30	Գուզկունճուք. Պէյլէրպէյ Չէնկ. Վանիքէօյ:	23
9 30	Դոլմապ. Գուզկ, Պէյլ. Չէնկ. Վանիք. Գանտիլլի Ա. Հիս. Գանլ. Բաշ. Պէյքօզ, Մէզարպ. Բ. Ա. Գավաք:	17
10 30	Պէյլ. Չէնկ. Վանիք. Գանտիլ. Ա. Հիսար, Գանլճ. Չուպուգ, Բաշտաղ. Պէյքօզ Թրպ, Պէյլէրպ:	32
11	Գուզկ. Պէյլէրպ. Չէնկ. Վանիք. Գանտ. Ա. Հիսար, Գանլ. Բաշտաղ. Պէյքօզ:	21
11 10	Դոլմապ. Գուզկ Պէյլ. Չէնկ. Վանիք. Արնաւուտ.	

LOTERIE

ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՍԵՐԻ

ԸՆԴ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ

ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ

Այս գրամական մեծ վիճակահանութիւնն Համպուրկի կառավարութենէն ընդունուած և պետութեան բոլոր ինչքերովն երաշխաւորուած է: 83,500 տոմսակ, 41,200 վիճակ և մէկ պարգեւ: Շահելու հաւանականութիւնն է ուրեմն խիստ մեծ է, վասն զի տոմսակաց կէսին մօտ պիտի շահին բոլոր վիճակներն ի բրուն յաջորդող վեց բաժանմամբ կը քաշուին: Ամենէն յաջող պարագայի մէջ շահուելիք ամենէն մեծ վիճակն է

50000 ՖՐԱՆՔ

Մանաւորապէս

Տոմսակ	Ֆրանք	Ֆրանք
1	312,500	312,500
1	187,500	187,500
1	125,200	125,000
1	75,000	75,000
1	62,000	62,000
2	50,000	100 000
2	37,500	75,000
5	31,250	156,250
2	25,000	50 000
12	18,750	225,000
24	12,500	300 000
4	10,000	40 000
2	7,500	15,000
52	6,250	325,000

41 200 վիճակներուն գումարն է. 9,935,625 ֆրանք:

Համպուրկի ՎԱԼԱՆԹԻՆ ԵՒ ԸՆԿ. Պանգան իր վրայ առած է սկզբնական տոմսակաց վաճառումը: Որոնք որ կուզեն սկզբնական տոմսակներ գնել, կը խնդրուի որ ուղղակի յիշեալ Պանքային դիմեն, և յառաջիկայ բաժնին տոմսակներուն համար իրենց ուզելիք խնդիրն հընար եղածին չափ շուտով և անպատճառ Յուլիս 7 (Ն. Տ.)էն առաջ ղրկեն, վասն զի այն օրը վիճակահանութիւնը քաշուիլ պիտի սկսի ըստ պաշտօնական հրմնագրին, և սոյն քաշման համար վճարուելիք ամբողջ տոմսակին գինն է

22 50 ՖՐԱՆՔ

Սկզբնական կէս տոմսակներ ալ կը ղրկուին խնդրողին՝ 11,25 ֆրանքի:

Խնդրուած կամ պատուիրուած տոմսակներուն գումարը կրնայ յանձնարարեալ (Թափուտրու) նամակներով դրամական պանքատոմս ղրկուիլ, կամ փարիզի, Լոնտրայի, Վիէննայի կամ Գերմանիոյ վրայ փոխանակագիր քաշուիլ կամ որ և է երկրի վրայ Թէմպր փօսթ ղրկուիլ: Ամենէն յարմարը միջազգային (Էնթէրնասիօնալ) Բօսթայի Մանտայով ղրկելն է: Խնդիրն ստացուելուն պէս սկզբնական տոմսակներն բաւական կը ղրկուին մէն մի դնողաց: Նմանապէս վիճակահանութեան հիմնագիրը պիտի աւելնայ ամեն անգամ տոմսակաց յուղարկման վրայ, և քաշուելէն ետքն ալ ամէն տոմսակատէր շահող թիւերուն պաշտօնական ցանկը պիտի ստանայ: Ամեն հատած խնդիրք ճշդիւ կ'արձանագրին, այնպէս որ տոմսակատարող ոչ մէկուն անունը չըլլնար փոխուիլ: Ասկէց զատ, եղած վիճակները գլխաւոր լրագրաց շատերուն մէջ կը հրատարակուին: Շահուած դրամոց գումարն անսխալ պէս շահողին պրամադրութեան ներքեւ կը դրուի:

VALENTIN & Cie.
Bureau principal de Loterie
Hambourg (Allemagne)

Մեր թղթակցութիւններն Անգղիերէն, Գաղղիերէն իտալերէն և Բորթուկալերէն լեզուօք կը կատարուին: Արեւելից քաղաքներէն նամակները 6 օրէն կը հասնին 'ի Համպուրկ:

Steiner Bureau d'annonces Hambourg.

ՆԱՐԵԻՈՐ ԱԶԴ

Գօնիթի եղբարք և Շահինի ընկերք պատիւ ունին ծանուցանել Յարգոյ հասարակութեան որ իրենց պատրաստած ընտիր ծխախոտներուն յաճախորդներն աւելել եւս գոհացնելու նպատակաւ 'ի վաղուց անտի ծխախոտի արուեստի մէջ համբաւանօթ Ցէմիրդափուլեան եղբարց հետ ընկերացած են, որով յաճախորդք ոչ թէ միայն նէնիճէի առաջին կարգի ծխախոտաց և սիկարներու ընտրութեամբը, այլ իրենց յանձնարարութեանց փութանակի կատարմամբը շատ գոհ պիտի ըլլան:

Տաճկաստանի և Եւրոպիոյ բոլոր կողմերէն ուղղեալ ամեն տեսակ և ուզուած քանակութեամբ թէ' տուփով և թէ' ջարդած վաճառականք նորա ապրանքներ կ'ընդունին և անմիջապէս կը ղրկուին:

Ծխախոտի փաքէթներն իրենց նախկին անունը պիտի կրեն, բայց հինէն տարբերելու համար վրան տպագրեալ «Ցէմիրդափուլեան եղբարք» պիտի նշանակուի:

Եւրոպիոյ կողմերէն յանձնարարողք կառավարութեան շնորհիւ Պանդըրօլ տուրքէ ազատ են որոյ համար 100ին 20 զեղչ կըլլայ:

Վաճառատուներն են.

Դալաթիա Սանտրքճըլար Թիւ 130
Չըրաղան-Գափու Չէօմլէքճի լէր. „ 29
Լիմն Էօնիւ „ 56
և բոլոր օտար վաճառատեղիք:

Ընկերութեանս ուղղեալ նամակաց հասցէն պէտք է լինի (Ցէմիրդափուլեան Եղբարք, Դալաթիա Սանտըքճըլար Թիւ 130):

Յ Գ. Ոըչափ որ սոյն ընկերութիւնը հաստատած եմք այսու ազդեմք մեր նախկին ծխախոտի գործարանը կը շարունակեմք առանձնաբար, որոյ ելից գլխաւոր վաճառատեղին է Չըրաղան-Գափու Չէօմլէքճիլէր Թ. 29:

Ցէմիրդափուլեան Եղբարք

ԻԼԱՆ

Եանիա մէ Բրէմէգա մէ Նարոէ մէ Գօնիճէ մէ Մէճէմա մէ Կիրէնինէ մէ Տէյեմինէ մէ Ջազուր մէ Պէրմէա մէմվըլէրինաէ պուլընան մէ պուլընարըլաճագ օլան տաքիրի շահանէնին տօղան ալթը սէնէսի իլուլի խալթիատուննան տօղան նէ տի սէնէսի Ազուսթաս նիհայէթինէ գատար խարջլէրինէ մուղթազի էրզագէյր. նան. կիւշթ, մէ էրզ մէ սաաէ, մէ մում մէ սապօն, մէ սօղան մէ կազ. մէ չէքէր մէ հաթապ մէ քէօմիւր մէմզըրի միւնագասանէ գօնուլաճաղընտան, գալէմ գալէմ մէ մէմզը պէ մէմզը իժայէ թալիպ օլանլարըն մէ չէրայիթի անլամագ իսթէյէնլէրին իշպու հավըրանը րումինին նիհաէթինէ գատար Եանիա գօմիսաօնըղընա միւրաճաաթ էթմէլէրի:

11 Հազիրան 1880

CHILDREN TEETHING

ՍՈՒԹԻՆԿ ՇԻՐՕՓ

Յայտնի է որ երախայք ծնանելէն մինչ երեք տարեկան հասակը գրեթէ շարունակ փորի ցաւ. փորհարութիւն, ստամոքսի անհանգստութիւն, անքուն միտլ, ջղային գրգռութիւն և այլն կունենան, մանաւանդ ակռա հանելու միջոցին, և այս նեղութիւններն ալ աւելի կըստանական ատենուան տաք եղանակին: Սութինկ Շիրօբը մարմնոյ յիշեալ գժուարութեանց ամենուն ալ առաջքը կառնէ ու կը բժշկէ, որով երախան կը հանգչի ու կը զօրանայ յօրախութիւն մեծ իր ծընողաց: Գործածողները շատ գոհ են: Ուրոշը կրնայ փորձել գինն արժան է. նորածին երախայից կաթիլով կը տրուի, վեց ամիսէն վեր եղողին օրը երեք անգամ գդալ. կը ծախուի Կ. Պոլիս Դալաթիա Մինասեան և ընկերաց Ամերիկայի մաղազան:

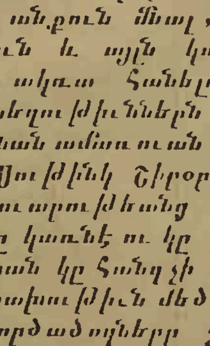

ԱՅԵՐԻ ՎԻԿՕՐԸ

Ով որ իր մազերուն թափիլը չուզեր, «Այերի Վիկօր» կոչուած մազի անուշահոտ ջուրէն գործածելու է. ուրիշ ամեն տեսակ մազի ջուրերը կամ իւղերը՝ որ մազ չթափելու համար կը ծախուին, բոլորն ալ անօգուտ են. իսկ Վիկօրի օգուտը միլիոնաւոր փորձերով տեսնուած է, և Պոլսոյ ու գաւառաց մէջ օր օրի գործածողներուն թիւը կաւելնայ: Անոնք որ իրենց մազերուն գեղեցկութիւնը կորսնցնելու վրայ են, շատ ալ գործածեն այս ջուրէն որ ի վերջոյ չըզզջան. Թափելու վրայ եղող մազերը կը հաստատէ ու կամրացնէ, թափածներուն տեղը մազ կը բուսցնէ երբոր մազերուն արմատը վընասուած չէ, ու ճերմկած մազերը անպատճառ իր նախկին բնական գոյնին կը բերէ, գործածելուն կերպը շիշերուն հետն է. կը ծախուի Կ. Պոլիս Դալաթիա Մինասեան և ընկերաց Ամերիկայի մաղազան:

ՋԵՐՄԻ ԴԵՂ

Տոքթոր Այերի ջերմի դեղը ամեն որ և իցէ տեսակ ջերմ խոկոյն կը բժշկէ. «կայ դեղ մը որ աւտոր չափ օգտակար ըլլայ ջերմի, ջերմ բռնողները պարապ տեղը կը տանջուին քանի որ աս դեղը կայ, պէտք է որ անմիջապէս անկէ գործածեն: Արդէն Պոլսոյ և գաւառաց մէջ ճանչցուած է աս դեղը ու անով բժշկուողները դիտենանոր յարգը: Նախ ուժը տրամի չափ հինգ հատ խմելու է իբրև մաքրողական դեղ ու ետքը աս ջերմի դեղէն (ջերմը չըռնած) օրը չորս անգամ մէյմէկ անուշի դգալ ու ջրի հետ խառնելով խմելու է, անմիջապէս կանցնի: Տըփոյն աւելի քիչ առնու է. կը ծախուի Կ. Պոլիս Դալաթիա Մինասեան և ընկերաց Ամերիկայի մաղազան:

UNITED SERVICE SOAPTABLET

ՕՃԱՌ

Անուշահոտ օճառ, մորթը կը կակուղցնէ ու լեղի ջուրով ալ կը փրփրի, տեսակը խիստ աղնիւ ու գինը շատ աժան է. կը ծախուի Կ. Պոլիս Դալաթիա Մինասեան և ընկերաց Ամերիկայի մաղազան:

Լրագիրս ամեն օր կը հրատարակուի՝ բաց 'ի կիրակի և տօն օրերէ:

Բաժանորդագրութեան տեղն է Դալաթիա Սանտըքճըլար Ճատտէսի թիւ 198, Նորօ խան Մասիսի խմբագրատունը: Իսկ գաւառաց մէջ հետեւեալ հաղարարձակագ գրասենեակները.

ԿԱՐԻՆ. Յօհաննէս էֆ. Տ. Մելքիսեդեկեան.
ԵՐԶՆԿԱ. Յ. Շաւարշ էֆ.
ՍԵՐԱՍՏԻԱ. Նազարէթ էֆ. Յ. Խաթամիզօլլեանց.
ՍԱՄՍՈՒՆ. Եղիազար էֆ. Մուրատեան.
ԿԻՐԱՍՈՒՆ. Գ. էֆ. Խ. Մազմանեան.
ՌՈՏՈՍԹՕ. Արժ. Տ. Արիստակէս աւագ քահանայ Ֆէսլեան.
ԶՄԻՒՌՆԻԱ. Արրահամ էֆ. Պէրպերեան.
ՆԻԿՈՄԻԴԻԱ. Խաչատուր էֆ. Եսաճեան.
ՏՐԱՊԻԶՈՆ. Ս. Եփրեմեան էֆ.
ՆԻԳԴԷ.
ԽԱՐԲԵՐԴ և ՏԻՐՍԻՄ. Կիրակոս էֆ. Ն. Գազանճեան.
ՄՈՒՇ. Յակոբ էֆ. Տէրունեան.
ՎԱՆ.
ԲԵՐԻԱ. Սեդրակ » Խաչաճեան.
ՏԻԳՐԱՆԱԿԵՐՏ. Թովմաս էֆ Թաշճեան.
ԵԴԵՍԻԱ. Գէորգ էֆ. Ոսկերչեան.
ՖՈՒՇԱՆ. Ֆէրհատ » Ս. Ֆէրհատեան.
ՏՓԽԻՍ. Պ. Նիկողայոս Տ. Գէորգեան.
ԿԱԼԿԱԹԱ. Պետրոս էֆ. Հէքիմեան.

ԽՄԲԱԳԻՐ—ՏՆՕՐԷՆ
Կ. Ս. ԻՒԹԻՒՃԵԱՆ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ՄԱՍԻՍ ԼՐԱԳՐՈՅ
ԴԱԼԱԹԻԱ ՆՕՐՕ ԽԱՆ